

bepaalde groep van infecties waarvoor zij speciaal zijn geïndiceerd.

A. J. M. Daniels.

64-14. Les épanchements sous-duraux du nourrisson. Discussion étiopathogénique à propos de 59 cas. *Lazorthes, G., A. Bardier et J. Martinez-Cobo (1963) Presse med. 71, 1903.*

In tien jaar tijds hebben de schrijvers bij 59 kinderen van enkele dagen tot vijftien maanden oud subdurale vochtophoping waargenomen. De symptomatologie hiervan is weinig specifiek. Men stelt de diagnose door punctie van de grote fontanel. Daarbij wordt, zodra de dura mater doorboord is, xanthochrome of heldere, veel eiwit bevattende, vloeistof opgezogen. Dieper ingebracht wordt door de naald normale ventrikelvloeistof bereikt. Ook het lumbaalvocht is normaal.

Zestien maal was een trauma oorzaak voor de vochtophoping, namelijk drie keer een val op het hoofd, drie keer waren puncties van de sinus longitudinalis superior, voor transfusie of voor bloedonderzoek, schuldig en tien kinderen ondergingen een duidelijk geboortetrauma met tekenen van hersenletsel. Eveneens zestien maal werden subdurale hematomen gevonden bij kinderen lijdende aan etterige meningitis. Het subdurale vocht werd na enige dagen of zelfs weken behandeling aangetoond en bevatte geen pathogenen microörganismen.

Veertien maal werd een subdurale vochtophoping gevonden bij patiëntjes met een ernstige acute infectie (otitis, longaanandoeningen, pyelonefritiden) met symptomen van hersenletsel (stuipen, coma) of met fikse dehydratie. Er zijn, door Herzberger, pathologisch-anatomisch in dergelijke gevallen hersenoedeem en veneuze trombosen gevonden. Vijf maal waren gastroenteritiden met sterke uitdroging verantwoordelijk. Vier maal werd een hersenvene-afwijking gevonden (trombose of ruptuur) en vier maal gelukte het niet een oorzaak aan te geven.

Het vocht heeft een samenstelling, welke analoog is aan die van het bloed en dus duidelijk verschilt van de liquor cerebrospinalis. De vochtophoping liggen meestal onder de dura, soms in de dura of zowel onder, als in de dura. Het vocht ontstaat door verscheuringen van de venen, die door de subdurale ruimte lopen. Zo gebeurt het bij traumata en bij plotselinge collaps van de hersenen, zoals deze is beschreven bij purulente meningitis, bij hersentrauma en bij uitdroging. Een subduraal hematoom kan ook ontstaan door afwijkingen van de wanden der capillairen, waardoor deze vocht doorlaten. Vasodilatatie en stasis van en in de capillairen van het harde hersenvlies vindt men bij uitdroging en bij cerebrale veneuze trombosen. Ook het feit, dat het vocht vaak snel terugkomt na afzuigen, moet worden verklaard door een abnormale doorlaatbaarheid van de capillairwanden. Men tracht het vocht te doen verdwijnen door afzuigen via de grote fontanel. Is na drie weken het hematoom niet opgedroogd, dan wordt een trepanatie verricht. Lukt de opdroging ook zo niet, dan moeten de vergroeiingen en brides worden verwijderd.

Bij de 59 gevallen genazen veertien kinderen volledig, acht patiëntjes genazen met restverschijnselen, zeventien kinderen overleden of vertoonden ernstige hersenafwijkingen en van de twintig overigen is het verloop onbekend. De prognose wordt bepaald door verder aanwezige hersenafwijkingen.

N. Besslem.

Het lezen waard

Als „Zwarte Beertje” is een vertaling verschenen van „The child who never grew”, een boekje waarin de schrijfster Pearl S. Buck haar ervaringen beschrijft met haar enig, geestelijk onvolwaardig kind. Een dergelijke subjectieve ziektegeschiedenis is voor iedere arts bijzonder het lezen waard. „Het meisje dat niet groeien kon”, A. W. Bruna en Zoon, Utrecht, 1964. 94 bladzijden; prijs f 1,75.

Bekendmakingen

GECOMBINEERDE ENTSTOF

De directie van het Rijks Instituut voor de Volksgezondheid (Sterrenbos 1, Utrecht) deelt mede dat thans de gecombineerde entstof tegen difterie, tetanus en poliomyelitis ook voor particulier gebruik kan worden geleverd. Deze geadsorbeerde entstof is verkrijgbaar in ampullen à 1 dosis en in flacons à 10 doses. De prijscourantnummers zijn respectievelijk 340.1 en 340.10. De prijs van deze verpakkingen is als volgt:

	A-prijs	B-prijs	C-prijs	D-prijs
340.1	f 6,40	f 5,75	f 4,80	f 4,15
340.10	f 42,40	f 38,15	f 31,80	f 27,55

ZESDE INTERNATIONALE CONGRES VOOR HUISARTSGENEESKUNDE 10 TOT 13 SEPTEMBER 1964 TE SALZBURG

Dit congres wordt georganiseerd door het „Internationale Gesellschaft für praktische angewandte Medizin” (IGPAM) (secretariaat: K. Engelmeier, 4740 Oelde/Westfalen, Lange-str. 21a) dat in 1959 werd opgericht. De doelstellingen van het genootschap zijn nogal gevarieerd en bewegen zich tussen het zoeken en vinden van tussenmenselijke contacten buiten de grenzen (der Duitssprekende landen) over de gehele wereld tot het bevorderen en hervormen van de laatste tientallen jaren achtergebleven huisartsgeneeskunde. Men meent dat de algemene praktijk een zelfstandig, wetenschappelijk te bewerken medisch specialisme is en dat de toekomstige huisarts een specialistische opleiding moet krijgen. Daartoe acht men het nodig dat aan de universiteiten huisartseninstituten moeten komen met een onderzoek- en onderwijsstaak. Het genootschap recruteerde zijn leden — huisartsen, specialisten, hoogleraren — tot nu toe uit zeventien verschillende landen; tot haar activiteiten behoren onder meer uitwisseling van geluidsbanden en bemiddeling bij het tot stand komen van praktijk-stages.

Programma. Donderdag 10 september: Prof. Grebe, Hochschulreform und ärztliche Praxis; Abruzzi (U.S.A.), Weitere Überlegungen über Grundlagenforschung und Epidemiologie in der Allgemeinpraxis; Gärtner, Die Bedeutung E. Bleuler's für die Entwicklung der Allgemeinmedizin; Paneldiscussie (prof. Chiari, Drexler, Hofer), Die Diagnostik der Hüftgelenkdysplasie in der Allgemeinpraxis. Des namiddags wordt een algemene ledenvergadering gehouden, waarop ook de deelnemers aan het congres worden verwacht en alwaar de voorzitter van het genootschap, Dr Geiger (Oetz, Tirol) zal spreken over het in het voorjaar 1964 te Montreal gehouden internationale congres van huisartsgenootschappen, waaraan door 102 gedelegeerden en waarnemers uit 19 landen werd deelgenomen.

Vrijdag 11 september: Dr Geiger, Humangenetik und Eugenik in der Allgemeinpraxis; Prof. Schär (Zürich), Die Ausbildung des künftigen Allgemeinpraktikers in Sozial- und Präventivmedizin; Leitner en Strotzka, Der Psychisch-Kranke in der Allgemeinpraxis; Kuensberg (Edinburgh), Methoden und Resultate der Forschung in englischer Allgemeinpraxis; Hertel, Kassenärztliche Betreuung in der Allgemeinpraxis, abgestellt auf internationale Gesichtspunkte; Schäffer, Aktuelle Psychopharmaka in der Hand des Praktischen Arztes, ein Teamwork von 30 Mitarbeitern.

Zaterdag 12 september: Lingen (Zweden), Kinderheilkunde und Allgemeinpraxis; Kahlert, Akute Fälle in der täglichen Praxis; Mihály (Hongarije), Die unruhigsten Praxistage der Jahre 1960-1963, eine analytische Studie; Brandlmeier, Welche Möglichkeiten der Reanimation und Schockbekämpfung hat der Praktische Arzt am Unfallort? Frank, Kritische Betrachtungen zum Praxisalltag; Sprockhoff, Unspezifische Therapie der allgemeinärztlichen Praxis.

Zondag 13 september: Berghoff, Was erwartet der Patient vom Arzt? Krüsi (Zwitserland), Schwerpunkte der Allgemeinmedizin, ein Beitrag zur gezielten Aus- und Weiterbildung des praktischen Arztes; Lüth, Methoden wissenschaft-

licher Erforschung in der Allgemeinpraxis; Temmerman (België), Kurze und zweckmäßige Krankengeschichte in der täglichen Praxis; Franz, Ein Vorschlag zur Führung der Patientenkartekarten; Tutsch, Technische Hilfsmittel in der Allgemeinpraxis.

De voordrachten zullen gelijktijdig in Duits en Engels te beluisteren zijn. Aanmeldingen kunnen geschieden bij het secretariaat (zie boven); het inschrijfgeld bedraagt 30 DM.

JAARVERSLAG 1963 GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O.

Het jaarverslag van T.N.O. Gezondheidsorganisatie is alleen reeds daarom zulke onderhoudende lectuur, dat men in zeer korte tijd in zake een zeer groot aantal onderzoeken welke in Nederland aan de gang zijn of in het verslagjaar hun voltooiing bereikten, wordt geïnformeerd. Daarnaast kan men gemakkelijk verdedigen dat het kennis nemen van dit jaarverslag voor de huisarts een zeer nuttige bijdrage voor de continue medische nascholing levert.

In deze notitie zij slechts een kanttekening geplaatst bij

hetgeen over het periodiek geneeskundig onderzoek wordt bericht. Het bleek onmogelijk een periodiek geneeskundig onderzoek, omvattende een uitgebreid somatisch onderzoek, met voorafgaand invullen door de onderzochte van een uitgebreide vragenlijst omtrent lichamelijke en psycho-sociale toestand, praktisch uit te voeren door gebrek aan mankracht. Voortbouwende op het werk van Van den Dool werd daarop door middel van „multiple screening” in Stolwijk en Schoonhoven een onderzoek gedaan dat technisch uitvoerbaar bleek, mede dank zij de medewerking van de bevolking. Het rendement van een dergelijk onderzoek is moeilijk objectief vast te stellen; het is afhankelijk van het aantal gevonden afwijkingen, waarvan behandeling mogelijk en zinvol is. In het dit jaar verschijnende eindrapport hopen wij hierover meer te vernemen. Overigens kunnen we slechts met de werkgroep hopen dat het mogelijk zal blijken de „multiple screening” nu ook in enkele kleine steden met verscheidene medewerkende huisartsen te beproeven.

Zo lang de voorraad strekt kan op aanvraag een exemplaar van het jaarverslag worden toegezonden (secretariaat Gezondheidsorganisatie T.N.O., postbus 297, 's-Gravenhage).

H.

NEDERLANDS HUISARTSEN GENOOTSCHAP

UIT DE NOTULEN

Bestuursvergadering van 14 mei 1964

Eerst vond een vergadering plaats van het bestuur der Nederlandse Stichting tot Bevordering van de Huisartsgeneeskunde. In deze vergadering werd Dr. J. C. van Es, vice voorzitter van het N.H.G., benoemd tot directeur van het Nederlands Huisartsen-Instituut te Utrecht. Van Es zal zijn functie op parttime basis en op een nog nader te bepalen datum aanvangen. De andere benoeming gold die van Dr. W. Brouwer te Emmeloord als wetenschappelijk medewerker van het Instituut. Zijn werkzaamheden zullen voornamelijk liggen op het terrein van de nascholing en documentatie.

Het dagelijks bestuur werd gemachtigd, na ontvangst van de officiële toestemming om in het pand Mariahoek 4 te Utrecht het N.H.I. te vestigen, de hoogst noodzakelijke verbeteringen te laten aanbrengen. Voorts besloot het bestuur om, indien een desbetreffend verzoek tot de Stichting zou worden gericht, ook het bureau van het N.H.G. in het pand Mariahoek 4 onderdak te verlenen.

In de vergadering van het N.H.G.-bestuur werd besloten het bureau naar Utrecht over te plaatsen zodra de kantoorruimte aldaar kan worden betrokken. In verband met de benoeming van Van Es, zal het bestuur zich moeten beraden over de vervulling van de aldus ontstane vacature en over de benoeming van een nieuwe ondervoorzitter.

Helaas moest het bestuur vernemen, dat Denekamp door het aanvaarden van een andere functie genoodzaakt is zijn lidmaatschap van de redactiecommissie van „huisarts en wetenschap” en van de Algemene Advies-Commissie neer te leggen. Hierdoor zijn er thans in de redactiecommissie twee vacatures, hetgeen — zolang in deze vacatures nog niet is voorzien — wel een bijzonder zware last op de schouders der overige commissieleden legt. Een recente poging van de redactiecommissie een bespreking te beleggen met correspondenten of bestuursvertegenwoordigers der centra kon door gebrek aan belangstelling niet doorgaan. Getracht zal worden een dergelijk gesprek thans na afloop van het eerstkomende Ledencongres te arrangeren.

Het bestuur besloot tot het beleggen van een conferentie op „De Pietersberg” te Oosterbeek op 27 juni 1964 ter bespreking met de voornaamste adviescommissies van een plan over het instellen van een onderzoek naar het functioneren van de huisarts.

Naar aanleiding van een door de Algemene Advies-Com-

missie ingediende nota over aanvulling en besteding van het Fonds Wetenschappelijk Werk, zal het dagelijks bestuur een voorstel aan het bestuur worden uitgewerkt.

Tenslotte werden nog enige jaarverslagen 1963 van een aantal centra en commissies besproken en formeel aanvaard.
E. M. Jansen, secretaris.

UIT DE CENTRA

Centrum Drenthe

De activiteiten van het centrum Drenthe zijn gelocaliseerd rond de twee bevolkingscentra Assen en Emmen. En zoals het in de geografische verhoudingen is, zo is het ook in de opbouw van onze respectievelijke studiegroepen: Assen, het Drentse „Haagje” mag zich verheugen in het bezit van een reeds jaren bestaande kleine doch betrouwbare groep, terwijl in Emmen een nog jonge en grote groep volop bezig is zich boven de kinderziekten uit te worstelen. De Assenaren vinden hun woonlocaties meer in de omgeving, terwijl de leden uit Emmen van heinde en verre komen. Toch hebben de Emmenaren zich niet geheel vrij van de invloeden uit Assen kunnen houden, onze consulent-psychiater, Leenstra, komt namelijk uit Assen. Moge uit deze schets duidelijk worden dat bij de groep in Emmen de zo gewraakte „teacher-pupil”-verhouding nimmer een grote voet aan de grond heeft gekregen en dat wij allemaal evenzeer zijn betrokken in het zoeken van onze vormgeving. U zult uit dit relaas begrepen hebben, dat ik Emmen toebehoort: het verslag uit Assen komt voor rekening van collega Frankenberg. Voor een algemeen verslag uit Drenthe zijn onze activiteiten nog te weinig gecoördineerd.

Als de geboortedatum van Emmen kunnen wij noemen 16 april 1963. Aanvankelijk werd bijeen gekomen in 't Heerehof te Emmen, maar in het begin van 1964 begonnen wij met bijeenkomsten aan huis van de leden. Wij geloven dat dit de onderlinge binding ten goede komt, terwijl wij elkaander het afgelopen jaar zo dicht genaderd zijn, dat wij benieuwd zijn geraakt naar elkaars echtgenoten!

Het schema van onze groepswerkzaamheden ziet er als volgt uit: het eerste uur wordt besteed aan een referaat door een der leden, waarna een vrije discussie volgt. Dit mag in zijn geheel een uur in beslag nemen. Hierna draagt een ander groepslid een „voorbereide patiënt” voor. Er wordt naar gestreefd deze inleiding zo kort mogelijk te doen zijn, om meer tijd over te houden voor een discussie over dit pro-